

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітньо-професійна програма
«Інструментально-виконавське мистецтво»
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Галузь знань 02 МИСТЕЦТВО

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «31» серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Музична психологія
Викладач (-і)	Доктор мистецтвознавства, професор Дутчак В.Г.
Контактний телефон викладача	0661933266, 0986277038
E-mail викладача	violetta.dutchak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна/заочна
Обсяг дисципліни	90 годин, 3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	За потребою (онлайн чи офлайн)

2. Анотація до курсу

Навчальний курс «Музична психологія» є складовою частиною підготовки бакалаврів денної та заочної форм навчання Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та є необхідним компонентом загальнотеоретичної та професійної підготовки митців (виконавців-музикантів) і педагогів. Предметом дисципліни є психологічні аспекти творчості у різних видах музичної діяльності (композиторській, виконавській, слухацькій), специфіка впливу музики на психіку людини, музична терапія та ін.

Вивчення музичної психології, психологічних засад різних видів творчої музичної діяльності та аналізу особистісних характеристик митців (композиторів, виконавців) сприятиме розвитку фахової компетентності майбутніх музикантів. Зокрема, вивчення дисципліни забезпечує формування у студентів-музикантів потреби і вміння самостійно використовувати для підвищення ефективності своєї професійної діяльності – виконавської та педагогічної; сприятиме формуванню здатності до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; командної роботи; здатності застосовувати знання з музичної психології у майбутній навчально-виховній роботі; володінню методами розвитку музичної ерудиції; здатності до творчо-креативної діяльності у галузі психології творчих стосунків в різних видах музичного мистецтва.

Мета викладання дисципліни – науково обґрунтувати теоретичні знання та комплекс практичних рішень музично-психологічних проблем, що виникають у процесі навчання та концертної діяльності музиканта-виконавця; сформувати музиканта, для якого високий професіоналізм виконавського мистецтва гармонійно поєднується із глибоким розумінням законів мистецтва загалом і музики зокрема; розкрити загальні закономірності області музичної психології із конкретизацією стосовно діяльності музиканта. Дисципліна є спеціалізованою, забезпечує теоретичну та практичну підготовку фахівців в галузі музичного мистецтва за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»

Завдання вивчення дисципліни – психологічні аспекти музичного мистецтва, його конкретних видів діяльності: виконавського, педагогічного, композиторського, диригентського, музикознавчого; практичне опанування принципів музичного сприйняття і методів музичного впливу на слухач; специфіки

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати** особливості особистості музиканта; загальні положення творчого процесу; особливості художнього і музичного видів творчості; характер пізнавальних процесів у діяльності музиканта; індивідуально-психологічні властивості особистості музиканта; особливості процесів спілкування в музичній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти** практично аналізувати і розвивати увагу, контроль, відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення і уяву учнів; класифікувати темперамент, характер, рівень емоційності, вольових якостей учнів; розвивати і моделювати емоції, вольові якості для оптимального концертного стану.

Як вагома складова частина мистецької освіти «Музична психологія» сприяє розвитку у студентів музично-естетичного мислення, розвитку сприйняття й розуміння специфіки музики як виду мистецтва, аналізу музичних здібностей особистості з огляду на особливості виду творчої діяльності – композиторської, виконавської, слухацької.

Місце дисципліни в процесі навчання визначається як вибіркове – за самостійним вибором вищого навчального закладу, що пов'язане з загальними гуманітарними («Історія України», «Історія української культури», «Філософія») предметами. Дисципліна «Музична психологія» становить базову основу для формування теоретичних знань і практичних навиків у майбутній професії музиканта, пов'язана з фаховими дисциплінами, які виявляють специфіку музичного мистецтва («Фах», «Коллективне виконавство», «Історія світової та української музики», музично-теоретичні предмети тощо).

4. Результати навчання (компетентності)

Вивчення дисципліни «Музична психологія» сприяє формуванню у студента таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні –

ЗК 3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність до критики та самокритики.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 13. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові –

ФК 4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

ФК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН 6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

ПРН 7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		20			
семінарські		10			
самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр I	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	Курс (рік навчання) I		Цикл професійної підготовки Обов'язкова дисципліна Теоретична підготовка	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. «Предмет музичної психології».					
1. Завдання курсу музичної психології. Напрями музичної психології. Основні психологічні поняття і терміни	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
2. Історія музичної психології.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
3. Особистість і діяльність музиканта. Види музичної діяльності	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 2. «Психологічні складові розвитку музиканта»					
4. Музичне сприйняття, його розвиток.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
5. Музична пам'ять, її складові. Розвиток музичної пам'яті, методи запам'ятовування.	Практ.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
6. Музична уява і фантазія, їх розвиток.	Практ.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
7. Музичне мислення. Логіка розвитку	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц.,	Згідно системи	згідно робочої програми

музичної композиції.		літератури	4 год. сам. роб.	оцінювання курсу	навчальної дисципліни
Змістовий модуль 3. «Індивідуально-психологічні властивості особистості в різних видах музичної діяльності»					
8. Музичні здібності, їх діагностика та засоби розвитку	Практ.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
9.Творчість, психологічні основи творчості.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
10. Творчість композитора і творчість виконавця.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
11. Особистість музиканта. Типологія особистості. Темперамент і характер.	Лекц., практ.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 2 год. практ., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 4. «Комунікативні процеси музичної діяльності»					
12. Емоції, увага, воля в діяльності музиканта. Сценічне хвилювання і методи його подолання.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
13. Комунікативні процеси музичної діяльності. Вчитель і учень. Музичний колектив і його керівник. Виконавець і слухач. Музиканти і критики.	Лекц.	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. лекц., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
14. Музична терапія. Жанри і стилі музики, їх терапевтична дія.	Практ	1– 67 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
6. Система оцінювання курсу					

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться безпосередньо на семінарських заняттях.</p> <p>Семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку бакалаврів та засвоєння ними навчальної програми.</p> <p>Для проведення семестрового контролю обов'язковими є 2 контрольні роботи у формі тестових письмових завдань (за 1–2 модулем і за 3–4 модулем), задача індивідуальних творчих завдань самостійної роботи (у письмово-усній формі).</p> <p>Форма контролю: I семестр: екзамен.</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p>
<p>Лекційні і семінарські заняття</p>	<p>Проводяться в аудиторії, оснащій проектором, екраном, комп'ютером (ноутбуком), для перегляду відеоматеріалів, а також музичним центром для прослуховування аудіоматеріалів.</p>
<p>Самостійна робота</p>	<p>Для самостійної роботи студентів пропонується опрацювання додаткової літератури з питань курсу, знайомство з Інтернет-ресурсами згідно тем змістових модулів, виконання індивідуальних творчих завдань.</p>
<p>Вимоги до індивідуальних завдань самостійної роботи</p>	<p>Самостійні індивідуальні творчі завдання передбачають написання коротких повідомлень-есе на тему:</p> <p>До змістового модулю I. Особиста мотивація вибору професії музиканта.</p> <p>До змістового модулю II. Сильні емоційні враження про музичний твір.</p> <p>До змістового модулю III. Аналіз творчої постаті митця (композитора, виконавця).</p> <p>До змістового модулю IV. Підбір музики для тематичного заняття з музичної терапії.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Залік.</p>
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає засвоєння студентами фахових знань щодо історії музичної психології, її основних категорій та напрямів пізнання (психіка музиканта, пізнавальні процеси – музична увага, відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення воля, уява й фантазія, характеристика видів музичної творчості) та набуття практичних навиків аналізу індивідуально-</p>	

психологічних властивостей особистості музиканта (характер, темперамент, емоції, комунікація).

Проблематика дисципліни побудована з розрахунку послідовного засвоєння і набуття необхідних знань предмета. Відповідно до цього тематичний план курсу згрупований за змістовими модулями. У першому подано історично-теоретичні узагальнені теми, у другому-четвертому змістових модулях основна увага надається практичному опануванню розвитку музичних емоцій, сприйняття, пам'яті, фантазії, діагностики й розвитку індивідуальних музичних здібностей та ін.

При цьому для студентів пропонується вибір для здійснення індивідуальних творчих самостійних завдань, які стимулюють широкі можливості для подальшого професійного зростання, а також наукової тематики курсової роботи та наукових досліджень загалом.

Вивчення курсу завершується підведенням підсумків у формі екзамену в усно-письмовій формі, а також за результатами поточного контролю на практичних заняттях, виконанням індивідуальних самостійних завдань, пов'язаних з використанням набутих знань і вмінь, та письмових тестових завдань на контрольних роботах.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять Відвідування занять є важливою складовою навчання. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку шляхом виконання індивідуальних самостійних завдань.

8. Рекомендована література

Базова

1. Античная музыкальная эстетика (вст. очерк и собр. текстов Лосева А. Ф.). М. : Музгиз, 1960. 304 с.
2. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Кн. 1, 2. Л. : Музыка, 1971. 376 с.
3. Бенеш. Г. Психология. Довідник. К.: Знання-Пресс, 2007. 208 с.
4. Бочелюк В. Й., Зарицька В. В. Педагогічна психологія: навч. посібник. Рек. МОН. К.: ЦНЛ, 2006. 248 с.
5. Бочкарёв, Л.Л. Психология музыкальной деятельности. М.: Издательство «Институт психологии РАН», 1997.
6. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ століття: навч. посіб. для студ. музичних спец. 2-ге вид., доп.; Рек. МОН. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с.
7. Вікова психологія: хрестоматія: навч. посібник / Упоряд.:Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська та ін. Рек. МОН . К.: Каравела,2014 .488 с.
8. Галеев Б. М. Человек, искусство, техника : Проблема синестезии в искусстве. Казань : Изд-во Казанского университета, 1987. 264 с.
9. Готсдинер, А.Л. Музыкальная психология. М.: Изд-во НВ Магистр, 1993.
10. Дементьева К.Г. Психология обдарованої людини: метод. рекомендації з організації самостійної роботи студентів психологів. К.: КНТ, 2015. 82 с.
11. Дмитерко-Карабин Х.М. ПНУ. Музична психологія: навч.-метод.посібник для проведення семінар. занять. Ів.-Франківськ: Симфонія форте, 2007. 88 с.
12. Драганчук В. М. Музична терапія: теорія та історія : навч. посіб. для студ. напряму «Муз. мист.». Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 225 с.
13. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво». Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. 230 с.
14. Дутчак В. Музична психологія: методичні рекомендації до курсу для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» і «Музична педагогіка і виховання». Івано-Франківськ, 2015. 80 с.
15. Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навч. посібник. 3-є вид. К.: Освіта України, 2009. 364 с.

16. Загальна психологія: підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Рек. МОН; 2-ге вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2012. 464 с.
17. Заграй Л.Д. Методологія і технологія виконання курсової роботи: навчально-методичні рекомендації для студентів II, III курсів спеціальності «Психологія». Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника», 2015. 59 с.
18. Иванченко Г. В. Психология восприятия музыки: подходы, проблемы, перспективы. М.: Смысл, 2001. 264 с.
19. Иванова О. В., Москалюк Л.М., Корсун С.І. Психологія: вступ до спеціальності: навч. посібник. Рек. МОН. К.: ЦУЛ, 2013. 184 с.
20. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посібник. К.: Либідь, 2007. 256 с.
21. Кирнарская, Д.К.. Психология специальных способностей. Музыкальные способности. М.: Таланты XXI век, 2004. 496 с.
22. Кияновська Л.
23. Клименко В. В. Психологія творчості: навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2006. 480 с.
24. Клименко В.В. Психологія творчості: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 480 с.
25. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посібник. К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
26. Курт Э., Музыкальная психология. М., 1994. (Kurth E., Musikpsychologie, В., 1931.)
27. Леонгард К. . Анцентуированные личности. К, 1981.
28. Матейко Н.М. Загальна психологія: навч. посібник. Ів.-Франківськ: Симфонія форте, 2013. 232 с.
29. Махній М.М. Етнічна психологія: навч. посібник. К.: Слово, 2016. 272 с.
30. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. М. : Музыка, 1976. 342 с.
31. Михайлов М. Стиль в музыке. Л.: Музыка, 1981. 264 с.
32. Міщиха Л. П. Психологія творчості: навч. посіб. Ів.-Франківськ : Гостинець, 2007. 448 с.
33. Москалець В.П. Психологія особистості: курс лекцій для студ. Ів.-Франківськ: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. 160 с.
34. Москалець В.П. Психологія особистості: навч. посібник. Рек. МОН . К.: ЦУЛ, 2013. 416 с.
35. Музична психологія: Навч.- метод. матеріали до курсу для спец. «Музичне мистецтво» / Харківська державна академія культури. / Упор. І. Польська. Х., 2003. 18 с.
36. Музыкальная психология: Хрестоматия. (Состав. М.С.Старчеус). М., 1992.
37. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посібник. 2-е вид., доп. К.: Вища школа, 2001. 487 с.
38. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. посібник. Рек. МОН; 5-те вид., стер.-К.: Вища школа, 2006. 487 с.
39. Назайкинский Е. В. Звуковой мир музыки. М., 1988.
40. Назайкинский Е. В. Психология музыкальная. *Муз. енцикл.* М., 1978. Т. 4.
41. Назайкинский, Е.В. О психологии музыкального восприятия. М.: Изд-во «Музыка», 1972. 384 с.
42. Ольшевський В. Ключ до слухання музики. К.: Крмпанія МЕНЕДЖМЕНТ XXI ст., 2017. 120 с.
43. Овсянкина Г. Музыкальная психология: Учебное пособие. СПб : Союз художников, 2007. 240 с.
44. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник. Рек. МОН; 4-те вид. доп. К.: Кондор, 2013. 576 с.
45. Панок В.Г., Рудь Г.В. Психологія життєвого шляху особистості [Текст]: монографія. К.: Ніка-Центр, 2006. 280 с.
46. Педагогічна психологія: підручник / Євтух М.Б. та ін. Рек. МОН. К.: Інтердрук, 2014. 420 с.
47. Петрушин В. Музыкальная психотерапия: Теория и практика. М.: Владос, 2000. 76 с.
48. Петрушин В.И. Музыкальная психотерапия: Теория и практика: [Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений]. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. 176 с.

49. Піхманець, Р. В. Психологія художньої творчості (теоретичні та методологічні аспекти). К.: Наукова думка, 1991. 164 с.
50. Попова Т. О музыкальных жанрах. М.: Знание, 1981. 128 с.
51. Психология музыкальной деятельности: Теория и практика: Учеб. пособие для студ. муз.фак.высш. пед.учеб.заведений (Д.Н.Кирнарская, Н.И.Киященко, К.В.Тарасова и др.; Под ред. Г.М.Цыпина). М.: Издательский центр «Академия», 2003.
52. Психологія життєтворення особистості в сучасному світі: монографія / за ред. Т.М.Титаренко . К.: Міленіум, 2016. 320 с.
53. Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти: монографія / за ред. О. М. Ігнатович. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 248 с.
54. Психологія: підручник / за ред. Ю. Л. Трофімова. К.: Либідь, 1999. 558 с.
55. Психологія: підручник / за ред. Ю. Л.Трофімова. Рек. МОН; 6-те вид., стереотип. К.: Либідь, 2008. 560 с.
56. Романець В. А Психологія творчості. К.: Либідь, 2004. 288 с.
57. Роменець, В. Психологія творчості: навч. посібник. К. : Либідь, 2001. 288 с.
58. Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. М : Музыка, 1971. 365 с.
59. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей. М., 2004.
60. Тюлин Ю. Музыкальна форма. М : Музыка, 1974. 360 с.
61. Холопова, В.Н. Музыка как вид искусства. Ч. I-II. СПб., 2002.
62. Цыпин Г.М. Психология музыкальной деятельности: проблемы, суждения, мнения. Пособие для учащихся. М.: Интерпракс, 1994. С. 374 с.
63. Цыпин, Г.М. Музыкант и его работа. М., 1998.
64. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. К : Заповіт, 1998. 386 с.
65. Юнг К. Г. Феномен духа в искусстве и науке: собр. соч. в 19 т. Т. 15. М. : Ренессанс, 1992. 320 с.

Інформаційні ресурси

66. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво». URL: http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/9393/1/Drahanchuk_Muzychna_psyholohiya_terapiya_Posibnyk.pdf
67. Фрейд З. О психоанализе URL: <http://www.zigmund.ru/transactions.php> ; http://www.koob.ru/freud_zigmund/about_psychoanalysis.